Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Die St. Galler Bruchstücke des Edictum Rotharis - K 3293 II 38

Henne, Josef Anton

[s.l.], [nach 1861]

urn:nbn:de:bsz:31-58367

Visual Library

EDICTUM ROTHARIS

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

IV
387

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

k 3293 II 38

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Die StGaller Bruchstücke des Edictum Rotharis.

Der selige StGaller Bibliothekar Vonarx löste vor bald 40 Jahren 37 Blätter dieses von jeher dem 7. Jahrhunderte zugeschriebenen Codex von Bücherdeckeln, an welche Buchbinder sie geklebt hatten, oft etwas unsorgsam, ab.

Der Unterzeichnete fand zu diesen 8 neue, theilweise bloß in Bruchstücken, auf gleiche Weise auf (7. 9. 31. 37. 41. 45. 47. 51.) und erhielt aus der Züricher Bibliothek von dortigen im Kriege 1712 in StGallen weggeführten Büchern eben so abgelöste mitgetheilt, an Zahl 13 (3. 13. 85. 87. 89. 91. 93. 95. 97. 99. 101. 103. 105).

Nachdem er, um den Inhalt der kostbaren Reliquie nutzbar zu machen, 15 zum Theil verwischte Seiten durch die ihm von Tischendorf mitgetheilte Tinktur lesbar gemacht, wagte er den Versuch bei 33 völlig unlesbaren, und er gelang wenigstens so, daß er hier die 58 Blätter, 116 Seiten, mit all ihren, oft sehr groben Kopiefehlern, auf eine Weise abschreiben konnte, die ein einigermaßen ziemliches Bild der mönchischen Urschrift giebt. Es war nicht leichte Arbeit mit Lupe u. Spiegel.

Dr. A. Henne,

gewesener Stiftsbibliothekar.

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK KARLSRUHE

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

I Si quis hominum co
animam regis cogitauer
aut consilia uerita
sua e incurrat peri
et res eius infiscentu

II Si quis cum rege de mo
alterius consilia uerit
nem ꝑ ipsius iussionem
ritin nullo sit culpabi
ille nec heredes eius qu
tempore ab illo auther
ipsius requisitionem aut
tia patiatur quia post qua
da regum in manu dīc
mus esse non est possi
homo possit eduniare q
occidere iusserit.

III Si quis foris prouincia
retimtauerit mortiin
periculum et res eius inf

(4) quis inimicus intra pro
incia inuita uerit aut intro
uxerit animae suae incur
at periculum et res eius
cen tur ....

(5) is escamaras intra pro
cia cae lauerit ā annonam
animae suae incurrat pe
um ā certe con̄ pregi sol̄ noning

(6) is foris in exercitum se
nem leuauerit contra ducē
ā contra eum qui ordina
stare ge exercitum guber
ā aliquam partem exerce
uxerit sanguinis suum in
currat periculum ...

(7) quis contra inimicus pug
nando collegam suum di
miserit ā asta lin fecerit
si eum deceperit et cum eū

non laborauerit animae suae incur
rat periculum . . . .

VIII Si quis in consilio uel quo
libet conuentus candalum
conmiserit non ing sold
sit culpabiles regi + + + . .

VIIII Si quis qualemcumque homi
nem ad regem incusauerit quod
ad animae ꝑteneat periculum
liceat ei qui accusatus fuerit
cum sacramentum satisfacere
et si tales causa emerseritet
ad ē homo in prasenti qui cri
men mittat liceat eum ꝑcam
fionem id ē ꝑpugnam crimen
ipsum desuꝑsesi potuerit eice
re et si ei prouatum fuerit ā de
anima ā qualiter regi placue
rit con pet si prouare non po
tuerit et cognuscitur dolusae

adcusassittunc ipse qui accusa
uit et prouare non potuit uurgild
suo conp. medietatem regi et
medietatem cui crimen iniectum
fuerit . . . . . .

X Si quis homo liber in morte
alterius consilia uerit ex ipso
consilio mortuos non fuerit tunc
ipse consiliatur conp sold uiginti

XI De consilio mortis si home
nis liberi inter se in morte
alterius consilia uerit sine
regis consilio et ex ipso tractato
mortuus non fuerit conp unus
quisque ut supra sold uiginti et
si ex ipso consilio mortuus fu
erit tunc ille qui homicida est conp
ipsum mortuum sicut ad prati
atus fuerit id est uuergild . . .

XII Si duo aut tres fuerint hominis

seu amplius liberi et homicidiū
perpetrauerint et uoluerint se
adunare ut in unum conpsicut
ad praetiatum fuerit sit eis adu
nandi licentia et si aliquis se de
ipsis subtraxerit et non potue
rit se purificare sicut lex habet
quod nec plaga nec ferita in ipso
homine qui hoccisus est non fe
cissit tunc sit culpabiles sicut
et alius qui eum conposuit et si se
purificauerit exsolutus a cul
pa homicidii sit tamen in consilio
fuit conp ut supra sol̄d uigintā
certe de ipso consilio se purificit..

XIII Si quis dominum
ipse occidatur

XIIII Si quis ipsum homicidam defen
sare uoluerit qui dn̄m suū
occiderit sit culpabilis

sol̄d. noninḡ. medietatē regi et me
dietatem parentibus mortui et
qui illius mortui iniuriam uindi
candam denegauerit solacia si qui
dem rogatus fuerit unusquisque
con̄p sol̄d quinquagenta medie
tatem regi et medietatem cui so
lacia denegauerit . . . . . .

XV

i quis homicidium in abscon
se penetrauerit in barone li
bero ā seruo uel ancilla et u
nus fuerit ā duo tantum qui
ipsum homecidium fecerint noniḡ
sol̄d con̄p. si uero plures fuerint
si ingenuus qualiter in argarga
thungi. ipsum homicidium con̄p
si seruus ā libertus con̄p ipsum ut
ad praetiatus fuerit et si expolia
de ipso mortuo tulerit idē. plode
rabi. con̄p. octugenta solidus . . . .

(16) gastaldiusregisãsculdahis
quiratculpaipsaetadcurtere
gis·exegat . . . . . .

(17) erubraubsiquishominẽ
rtuuminflumineãforisinue
lia·

nonfurtandianimo·reddatspo
liaquassup euminuenitetampli
useicalumnianongeneretur , , , , ,

(18) sumattantum est utille
regem uenire festinat hones
niat et nullam lesionem ā
num in ipso itenere ad reg
endum ā redeundum faci
si fecerit sicut

(19) iandi nonig. sold. sit culpabilis
medietatem regi et medietatem
cui iniuria inlata fuerit . . . . .

(20) Siquis pro iniuria sua uin
decanda sup quemcunque
cum manoarmata cocurre
ritã exercitum usque ad
uor homines in uico intra
ille prior pro inlecita prae
tionem moriatur ã certe
oLd nonin q medietatem
t medietatem cui iniuria in
uerit. sit et illi qui cum ip
rint si liberi sunt unus
e octucenta soLd conp me

abgeschnitten.

abgeschnitten.

CONTEMPSERIT

SOLD CONP. REGI ET DUCI

XXII IQUIS IN EXERCITO AM

LA RECONTIMPSERIT

CUI LEGA DIT REGI ET DUCI SUO

XXIII Si quis de ipso exercito

SUO AD IUSTITIA PSEQUEND

UERIT SOLATIUM UNUS QUIS

REGI ET DUCI SUO SOLD UUG

XXIIII Si dux exercita LEM suum

LES TAUERIT GASTA LDIUSI

TIET QUOUSQUE. UERITATE

REQUISUERITETNOLUERITIL
DERETUNCAMBULITADIUDICEMET
SIDUXĀIUDEXQUEINLOCOORDINATUS
ESTAREGEUERITATEMQ̄IUSTITIAM
NONRESERUAUERITCONPCUICAUSA
ĒSOLDUIGINTICAUSAMANENTEIDEST
URBITARIAM ,,, ,, ,,,

XXVII Siquismulieriliberaecāpuel

LAESEINUIAANTEPOSUERITĀALIQUA
INIURIAINTULERITNONINQ̄SOLDCONP.
MEDIETATEMREGIETMEDIETATEM
CUIINIURIAINLATAFUERITAMUNDI
USDEEAPERTINUERIT ,,,,,,

XXVIII Siquishominiliberouiaantes

TETERITUIGINTISOLDCONPSICTA
MENUTALIQUALESIONECARNISIPSI
USNONFACIATNAMSIFECERITETUIGIN
TISOLDCONPPROEOQUODANTESTE
TETETPLAGASĀFERITASSIFECERITSI
CUTSUBTERINHOCEDICTUMADNEXŪĒ
CONP.SIFECERIT ,,,,,

XXVIIII Si quis seruum alienum ā
ancillā seu haldium ā libero
uia antesteterit uiginti
sol̄d. domini ei

XXX Si quis messem suam ā praium
seu qualibet clausura uindicanda
prohiberet homine idē anteste
terit ut non ingrediatur non sit
culpabilis sicut ille qui hominem
simpliciter ambolantem
antesteterit eo quod labore suo uindicauit

XXXI Si quis hominem liberum deca
ballo in terra iactauerit ꝑ quo li
bet ingenio hoc tuginta sol̄d ei cōnp̄
et si aliqua lesione ei fecerit sicut
in hoc edictum ad nexum est cōnp̄

XXXII De uualopaus si quis homini
libero uiolentia iniuste
fecerit idē uualopaus octuginta
sol̄d ei cōnp̄ uualopaus ē qui se furtim

uestimentum induerit et s
ã faciae transfigurauer

XXXIII

e homine liberos
te in curte alterius in
tus fuerit et non dans man
ad legandum occidatur et ap
tibus non requiratur. et si m
dederit ad legandum se et
tus fuerit. dit pro se octu
solid. quia non conuenit ra
ut homo noctis tempore in
alienas silentium ã abscon
grediatur sed si qua lecum
litatem habet antequam in gred
clamit .....

XXXIIII

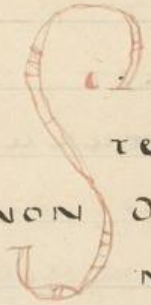

i seruus in curte alie
tempore inuentus f
et non dans manus occida
non requiratur ad n̄
et si manus dederit ad leg

rit Liberit secum quatragenta sol̄d

(35) ⊿ i quis in curte aliena ira

animo sagitta uerit ā lancia

iacta uerit ā de foris sepe

aliut placa uerit intra cur

cōnp sol̄d uiginti excepto con

itione placarum ā feritas

ecirit sicut in hoc edictum

Legetur persoluat . . . .

(36) quis in ecclesia scandalum

trauerit quatragenta sol̄d

psi uenerabilis loci sit culpabi

cepto placas ā feritas sife

et praedicti quatragenta

di ꝑ sculdhais

o co ordinatus fuerit R

sacro altario ponatur ubi iniu

ria facta est . . . . . .

(37) uis intra palatium regis

praesens est scandalum

penetrare praesumpserit ani
mae suae incurrat periculum ā
redimat animas suas i optenere
potuerit a rege . . . . . .

XXXVIII Si quis liber homo in eadem ci
uitatem ubi rex praesens ē ā tunc
inuenitur esse qui scandalum pe
netrare praesumpserit id ē si ince
tauerit et non percusserit sit
culpabiles sol̄d duodecim in pala
tium regis. nam si ꝑcusserit sit
culpabiles in palatium rege sol̄d
uiginti et quattuor excepto pla
cas ā feritas si fecerit sicut sub
ter ad n̄exum ē. conp . . .

XXXVIIII Si seruus in eadem ciuitate
in qua rex tunc inuenitur
esse scandalum incetaue
rit. sit culpabiles in palatio regis
sol̄d sex. et si ꝑcusserit sit culpabiles

in palatium sol̄d duodicem excep
to feritas ā conpositiones placa
rum sicut in hoc edictum legitur

XL Si liber homo in alia ciuitatem
scandalum in cetare praesumpsi
seritet non percusserit sit cul
pabiles in palatio regis sol̄d sex
si autem ꝑcusserit ā placaue
rit sit culpabiles in palatium
regis sol̄d duodicem excepto
conpositionem placarum ā fe
ritas si fecerit sicut in hoc edic
tum legitur conp . . . .

XLI Si seruus in alia ciuitate scan
dalum conmiserit sit cul
pabiles in palatium regis
sol̄d tres. si autem feritas
ā placas fecerit sit culpabiles in
palatium regis sol̄d sex excepto
placas ā feritas cui fecerit conp

XLII De homine Libero battuto

si quis homine Libero in
sidiatus fuerit cum uirtute ā
solatio uedens eum in paratum
simpleciter ambolantem ā
stantem subito sup eum adue
niens et turpiter eum tenue
rit et battuerit sine iussionē
reges medietatem praecuipsi
us axi eum occidisset conp. eo
quod in turpe et in derisecu lo
ipsius eum male tractauit ,,,

XLIII De homine Libero Legato si quis
hominem Liberum Legauerit
absque iussionem regis sine cau
sa duas partis praetuipsius
conp tamquam si eum occidissit

XLIIII De ferita ā pcussura hominis
Liberi. si quis hominem Libero un
de surgente rexa pcusserit

et liborem ā uulnus fecerit pro
una ferita conp. ei sol̄d tres. si du
as fecerit. sol̄d sex. si tres fecerit
sol̄d noue. si quattuor sol̄d duo
dicem. si uero amplius durauе
rit feritas non numerentur
et sit sibi contentus ,,, ⊢

XLV Si quis alium pugno percusserit conp
ei sol̄d. tres ,, ⊢

XLVI De ferita ā conpositionis
placarum quae inter ho
minis liueros. eueniunt p hoc
tinorem sicut subter adnexum
est conpunantur cessantem
faida hoc est inimicitia ,,,

XLVII Si quis alii placam in caput fe
cerit ā cutica tantum rumpatur
quod capilli coperiunt conp sol̄d
sex si duas placas fuerint conp
sol̄d. duodicem. si usque tres ..

fuerint sol'd. decem et octo. si
uero amplius fuerint non nume
rentur nisi istas tres conponantur

XLVIII Si quis a lupla caueritin caput
ut ossarum pantur. pro uno os
se conp sol'd duodicem. si duo
fuerint conp sol'd. uigenti et
quattuor. si tres ossas fuerint
conp sol'd trigenta et sex. si
sup fuerint non numerentur
sicita ut unus ossos tales inue
niatur quia pedes duodicem su
p uia sonum in scutum facere
possit et ipsa mensura decer
to pede hominis mediocris men
suretur. nam non ad manu ...

(49)

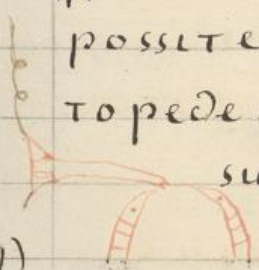

Abgeschnitten

qualitatem personae. et medi
etas praetui ipsius conpunatur ab
ipsum cuius oculum excusserit

L

e naso abscisso si quis alu
nasum absciderit medieta
tem praetui ipsius conp. ut supra

LI

De labro abscisso si quis alu la
brum absciderit conp ei sol. d se
dicem. et si dentes apparuerint
unus. duo a tres conp. sol. d uiginti

LII

De dentes priores si quis alu
dentem excusserit quae in risu
apparit. pro uno dentem dit
sol. d. si dicem. si duo a amplius
fuerint. in risu apparentis p
hoc numero conponantur et

53

abgeschnitten.

Desunt leges LIII–LXIV

sexta partē quod homo ipse ad
praetiatus fuerit si eum occidisset
ei conp. -.-.

LXV De secundum digitum si quis
alii secundum digitum de ma
nu excusserit conp sol̄d sedicē

LXVI De tertium digitum si quis alii
tertium digitum de manu excus
serit quod est medianus conp
sol̄d quinque . . . . .

LXVII Si quartum digitum excusse
rit conp sol̄d. octo . .

LXVIII Si quintum digitum excusse
rit conp sol̄d sedicem . .

LXVIIII De incisione pedum si quis
alii pedem excusserit medieta
tem praetii ipsius ei conp et si
sideratus fuerit et non p̄cus
serit quarta parte praetii ipsi
us. ei. conp. .

LXX Si quis alii pollicem pedes
excusserit conp sol d sedicē.
LXXI Si secundum digito pe
dem excusserit conp sol sex
LXXII Si tertium digitum ex
cusserit conp sol d tres ,,,
LXXIII Si quartum digitum excus
serit conp sol d tres ,,,
LXXIIII Si quintum digitum excus
serit conp sol d duo ,,,
LXXV Nomnis istas pla
cas ā feritas su
perius scriptas quae
inter hominis liberos e
uenerint. ideo maiure con
positione posuemus quā
antiquae nostri ut faida quae
est inimicitia post acceptā sstā
conpositione posponatur et
amplius non requiratur nec dolus

teneatur sed sit causa finita a
micitia manentem. et si contige
rit de ipsas placas intra annus
patium qui placatus ē. mori
tunc ille qui eum placauit conp
qualiter in angar gathungi idē
secundum qualitatem psonae

LXXVI De infantes in utero matris

occisus fuerit. si infans in utero
matris suae nolendo occisus fu
erit ab aliquem si ipsa mulier li
bera ē: et eua serit praetietur
ut libera secundum nobilitatem
suam et medietatem quod ipsa
ualuerit infans ipse conpona
tur nam si mortua fuerit conp
eam secundum generosi
tatem suam excepto
quod in utero eius mor
tuum erit ut supra..

cessante falda eo quod nolendo fecit

LXXVII E HALDIUS

et seruus ministeria

Les. de illos uero ministeria Les

qui docti domui nutriti ā probati sunt

LXXVIII Si quis baldum alienum ā

seruum ministeria lem plus

serit. si uulnus ā libora pparu

erit pro una ferita conp so l'd'

unum' si duas fecerit dit so l'd

duo' si tres fecerit dit so l'd

tres' si quattuor fecerit dit so l'd

quattuor' si uero amplius dura

uerit non numerentur' '

LXXVIIII Si quis baldum alienum ā

seruum ministeriale m

placa uerit in caput

ut os sa non rumpan

tur' pro una placa dit

per hoc numero conponantur ..

LXXXVII De dentes maxillares si quis

maxillares dentes excusserit
pro uno maxillare conp̄ sol̄ d̄ duo
si uero plures fuerint p̄ hoc no
mero conponantur ...

LXXXVIII De brachium rupto si quis

haldium alienum ā̄ seruum mi
nisteriale brachium ruperit
conp̄ sol̄ d̄ sex excepto operas
et mercides medici ....

LXXXVIIII De manu abscisa si quis

haldium alienum ā̄ seruum mi
nisteriale manum absciderit
medietatem praecii ipsius et conp̄

XC De digita manus si quis haldi

um alienum ā̄ se

XCI Si secundum digitum manus
excusserit conp sold sex

XCII Si tertium digitum manus ex
cusserit quod ē medianum conp
sold duo . . .

XCIII Si quartum digitum excusserit
conp sold duo . . .

XCIIII Si quintum digitum de manu
excusserit conp sold quattuor

XCV De coxa si quis haldium alie
num ā seruum minesterialem
coxa ruperit ā tibia conp sold
tres. excepto operas et merci
des medeci . . .

XCVI De pede abscisso si quis haldium
alienum ā seruum minesteriali
medietatē

alegaschnitten

97

pollece de pedem excusserit
conp sol̄d quattuor excepto ope
ras et mercides medeci , , , , ,

XCVIII Si quis haldium alienum ā ser
uum minesteriali secundum di
gitum excusserit conp sol̄d duo.

XCVIIII Si tertium digitum de pede ex
cusserit conp' sol̄d' duo.

C Si quartum digitum de pede
excusserit conp solidum unum

CI Si quintum digitum de pede
excusserit conp solidum unum

CII De placa intra capso si quis hal
dium alienum ā seruum ministe
riali placa intra capso ā sagitta
iniecta ā con qualebit arma fice
rit conp sol̄d sex. excepto operas
et mercides medeci , , , ,

CIII De brachium ā coxa tranforata
si quis haldium alienum ā seruum

MINISTERIA LIBRA CHLUM AUT COCA TRANS
FORAUERIT CONP SOLD TRES EXCEP
TO OPERA SET MERCIDES MEDICI ET SI
SIC PLACAUERIT ET NON P TRANSFORA
UERIT CONP SOLIDUM UNUM

CIIII DE SERVVS RVSTICANVS

SI QUIS SERUUM RUSTICANUM
ALIENUM PLACA IN CAPUT FECERIT UT
CUTICA TANTUM RUMPATUR PRO UNA
PLACA DIT SOLIDUM UNUM . DE DUAS PLACAS
DIT SOLD DUO EXCEPTO OPERA SET
MERCIDES MEDICI . SI UERO AMPLIUS
PLACAS CAPITES FUERINT NON NUME
RENTUR . SI AUTEM OSSA RUPERIT UNU
AUT PLURES CONP SOLD TRES AMPLIUS
NON NUMERENTUR ...

CV De PLACA IN FACIA DE SI QUIS SERUUM
ALIENUM RUSTICANUM PLACAM IN FA
CIA DE FECERIT CONP SOLIDUM UNUM

CVI De OCULO EUULSO SI QUIS SERUUM

alienum rusticanum ocul
cusserit medietatem prae
ipsius quod ad praetiatus f
si eum occidessit dn̄i eius co

CVII De naso absciso si quis ser
alienum rusticanum nasoa
rit con̄p sol̄d quattuor exce
operas et mercides medec

CVIII De labro absciso si quis se
alienum rusticanum labro
ciserit ut dentes appareant
sol̄d . tres . .

CVIIII De aure absciso si qu
uum alienum rusti
aurem absciserit con̄p sol̄
excepto operas et mercidis m

CX De dente excusso si quis
uum alienum rusticanum d
excusserit qui in riso appa
con̄p pro uno dente. sol̄d duo

maxillare uero solido uno
m plius fuerint ꝑ hoc nomi ro cõponꝫ
(111) ebrachium ã coxa transforata
uis seruum alienum rusticanũ
chium ã coxa transforauerit
p̃ sol̃d duo. si autem placam
rit et non transforauerit
n̄p solido uno excepto operas
et mercides medeci . . . .
(112) De placa quae in capso fuit si quis
uum alienum rusticanum in
capso placauerit cõn̄p sol̃d tres
epto operas et mercides medeci . . .
(113) ebrachio coxa ã tibia rupta si-
sseruum alienum rusticanum
chio coxa ã tibia ruperit cõn̄p sol̃d
s excepto operas et mercides
deci. et si ipsa ruptura intra an
spatium sanas factas non fuerint
d pristinam non redierit sanitatẽ

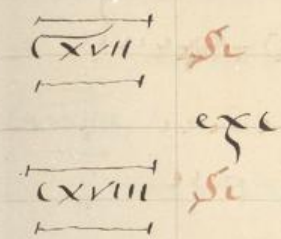

(125) excuss

(126) osl

si quis seruum alienum mines 1
terialem occiderit probatum ā 2
doctum cōnp· sōl̄d quinquagenta .. 3
CXXXI De alio uero minesteriale qui 4
secundus ei inuenttur tamen 5
nomen minesteriale habet si 6
quis occiderit cōnp sōl̄d uiginti et quinq: 7
CXXXII De seruo massario occiso si quis 8
seruum alienum massario occi 9
derit cōnp sōl̄d uiginti 10
CXXXIII De bouulco occiso si quis ser 11
uum bouulco occiserit cōnp sōl̄d uiginti 12
CXXXIIII De seruo rusticanum qui cum 13
massario ē si quis seruum alienū 14
rusticanum qui cum massario ē 15
occiserit cōnp sōl̄d sedicem — 16
CXXXV De pastore occiso si quis por 17
carium alienum occiserit mages 18
trum tamen illum qui sub sedis 19
cipulos habit duo ā tres ā amplius 20

cōnp sol̄d quinquagenta

CXXXVII (xiii) De inferiores porcarios si

quis occiderit cōnp sol̄d uiginti et quinq.

CXXXVIII De pecorario caprario. seu

armentario occiso magistro ta

men si quis occiderit cōnp uiginti sol̄d

CXXXVIIII Rod iscepulos ā qui sequen

tes sunt si quis occiderit

cōnp sol̄d sedicem de illos

uero pastores dicemus qui ad

liberos homines seruuiunt et

de sala propria exient

CXL Si infans paruus de massario

occisus fuerit. si quis infante de

seruo massario occiderit arbitre

tur a iudice secundum qualem ae

tatem habuit ā qualem lucrum

facre potuit. ita cōnponatur

CXLI De arbore communiter incisū

homine que hocciso. si duo ā tres ...

ā plures homines arborem unum
inciserint et alium hominem sup
uenientem ex ipsum arborem oc
serint ā quolibet damnum fice
rint. tunc incidentes arborem
quantcumque fuerint ipsum h
micidium ā damnum pariter cōp
et si casu faciente ab ipso arbore
aliquis ex ipsis qui inciduntmo
tuus fuerit. si duo fuerint col
gantes medietas praetu repute
illi mortui et medietatem redd
parentibus collegas ipsius et
plures fuerint idem modo po
tio una repotetur illi mortui e
quanticumque fuerint uiuire
dant simul summa praetu cess
te faida ideo quia nolendo fec

CXLII De uenenum temperatum si q
homo liber ā mulier uenenum

emperauerit et alii ad biuendum
dare uoluerit conp solid uiginti
sicut ille qui de morte alterius
consiliatur (sic) fuerit . . . . .

Si liberā libera alii uenenum
dedirit ad biuendum et qui accepe
rit. et ex ipso ueneno mortuus
non fuerit conp qui uenenum
dedit medietatem praetii ipsi
us quod ad praetiatus fuerit si
eum occidessit conp . . .

(144) Si quis uenenum ad biuendum
dedirit et qui acceperit mortu
s fuerit praetium mortui se
undum qualitatē psonae in integro conp.

(145) Si seruus uel ancilla uenenum
Lecui dedirit ad biuendum et
Le qui accepit mortuos non fu
rit conp dns serui uel ancillae
medietatem praetii ipsius quod

Desunt leges CXLVI–CL

148

abgeschnitten

(148) uerit ā conduxerit a..
dum ā solatium diur..
tandum interseruu..
ā casa sibi faciendaet

abgeschnitten

149

abgeschnitten.

(149) aetiauerintrestau

sialiquiddeintrense

quidamnumpertulit

abgeschnitten.

150

focum sup nouem pedes a focula
rem portauerit et damnum exip
so focum sibi ā alterius factum fu
erit ipse qui portauit damnum
cōnp. fer quidoid ē simile m ideo
quia nolens fecit. et si intra ipsi
us nouem pedes quod ē de focula
rem damnum facere sibi ā alte
rius contigerit non ei reputetur ....

CLI Si quis focum foris in ite nere fi
cerit antequam egrediatur
extinguat eum et non necle
genter dimittat. nam si con
tigerit post egresso ipsius
alicui ex ipso foco damno ā lesio
ne ficerit ipsi qui eum ficerit et
neclegenter eum demisit. sicut
arbitratum fuerit tantum cōnp.
si tamen post relectum foco qua
ora eum reliquerit usque ad alia

tale oradici. ā noctis conpotetur
quod sunt. oras. uiginti et quat
tuor. nam si contegerit transire
ipso foco sup publica. ā riuo dam
num si fecerit nec requiratur
qui foco demisit ....

Ti molino incenso si quis
molinum alterius. asto
incenderit. id ē uolunta
riae. in treblum eum restituat
substimationem rei cum om
nia que intus cremata sunt..

Tiii De molino cappelato si
quis molinum alterius cap
pelauerit. ā si lusa ruperit
sine auctoritatem iudices conp
solid duodecim illius cuius mo
linus esse inuenitur et si iudeci
interpellauerit et iudex dilata
uerit ipsa deliberare ā licentia

Desunt leges CLIV – CLXV.

3 Längenstreifen zusammen gehetzt

remanserint, partem ter
tiam. facultatem uero illi
us mortui ad legetimos fr
tres reuertantur. nam no
ad naturalis. ideo ita praeui
demus propter faida pospo
nenda. id ē inimicitia pactuan

LXVI Si quis in mortem parenti
sui. insidiatus fuerit. id ē s
frater in mortem fratres. ā
barbanis quod ē patruus. se
consubrini insidiatus ā cons
liatur (sic) fuerit et ille insidia
tur filius non dereliquerit
non set illi heredes de cuius
anima tractauit nisi alii par
tes proximi et si parentis al
us proximus ā legetimus no
habuerit. tunc illi curtis re
gia succedat. de anima autem

illius homicidae. sit. in po
testatem regis. iudicare
quod illi placuerit. Res uero
quales homicida. reliquerit
parentes proximi et legiti
mi habeant. et si parentes
non habuerint. res ipsius cur
regiae sollentur ..

VII 1 Siquis ex parentibus
id est barbas. quod est pa
truus aut quicumque
ex proximis dixerit
de nepote suo aut consubri
no dubioso animo quod dead
ulterio natus sit. nam non
de certo patre tunille
culcrimen mittetur quae
rat sibi liberos sacramenta
les et praebeat sacramen
tum quod filius legitimus sit

Desunt leges CLXVIII–CLXXVII.

CLXXVIII Launigild siquis

rem suam cuicumq:
donauerit et postea qui dona
uit launigild requisiuerit.
tunc ille qui accepit ā heredes
eius. si ausi non fuerint iurare
quod conpositum sit reddat ei
ferquedo. id ē similem quales
in illa diae fuit quando donatū
ē. et si iurauerit sit exsolutus ..

CLXXVIIII Siquis lebrosus effectus

fuerit et cognitum ē. iudice
uel populo certa. rei. ueritas.
et expulsus foris a ciuitate ā
casam suam ut solus inhabitet.
non sit ei licentia res suas ali
enare ā thingare cuilibet et ꝑ
sonae quia in eadem diae quan
do a domo expulsus ē. tamquam
mortuos habetur. tamen

dum aduixerit de rebus quas
reliquerit. pro mercede sint
uicto. notriatur . .

CLXXX Si quis liber homo potes
tatem habeat intra
dominium regni. nī
cum fara sua megra
re. ubi uoluerit. sic tamen
si ei a rege. data fuerit licen
tia. et si aliquas. res. ei. dux. ā
quicumque homo donauit. cū
eo noluerit p̄manere. ā cum
heredes ipsius. res. a donatu
re. uel heredes eius reuertantur

CLXXXI De spunsalibus et nuptiis
si quis. spunsauerit. puella. li
beram. ā muliere. et post. spon
salias factas. et fabola firmata
duo annus spunsus. neglexerit
eam. tollere. et dilatauerit

2 Stücke.

ptias. exequi. post trans
tum biennium potestatē
beat pater. ā frater uel qui
ndium eius potestatem
bet distringere fideius
... quatenus. adimpleat. me
illa quae in diae. spunsorum
omisit. postea leciat. eos
sarito. aludare libero ta
n. et metaque exacta fue
sit in potestatem puellae

abgeschnitten

abgeschnitten

abgeschnitten

(182) cum duodecem sacramen
post purefficata ē. accipi
spunsam spunsus sicut in
rifabola. stetissit. si post
purefficata fuerit eam no
luerit tollere. uxore sit
pabiles. spunsus duplam
quantum dictum ē in dia
quando fabola firmata fu
et si parentes ut dictum
mundare non potuerint

abgeschnitten

abgeschnitten.

abgeschnitten. 3 Rücken

1. uianon
eccato commenente et egri
tudine supueniente . . .

(184) III De nuptus si pater filiam
uam ā frater sororem legeti
ā aliud maritum dedirit. in
ocsibi sit contempta de patri
l matris substantia de quan
um ei pater. uel. frater in diae
raditionis nuptiarum dedirit
et amplius non requirat

(XXX) XV Si quis filiam suam ā quolibet
parentem in coniugium dedirit
aliud et contegerit. ut ille maritus
moriatur potestatem habeat
illa uidua. si uoluerit ad alio
marito ambo landi libero

mit. uhl.

3 Stücke

1. quando ea primus maritus
sauit. ad ipsa meta dare debe
ei. qui heres proximus mari
priores. ee. inuenitur et si
noluerit accepere habeat
sa mulier. et morgengabq
de parentes uero adduxit
2. fadarfio. parentes uero ei
potestatem habeant dandi. a
alium maritum ubi ipsi et il
uoluerit et mundium eius
prioris mariti parentes. non
habeant pro eo quod eidem eq
unt uoluntatē suā id
3. edeat mundium eius ad p
mus parentes qui prius

ad maritum dederint. et si
parentis non fuerint proxi
mi tunc mundius illa ad cur
tem regis pertineat. et si ta
les mulier est que maritum
non uelit nec non possit habe
re sit in potestatem illius
ad quem mundius de ea pertenit.
et si ipse eam male habuerit
nec tractauerit tunc liceat
ea m ad parentes suos reuer
tere et si parentes non habu
erit tunc ad curtem regis ha
beat refugium et mundium
eius sit in potestatem regis..

CLXXXVI De traditione puellae

aut mulieris. si quis pro libe
ra mulierem nec puellam mundium
dederit ut ei tradatur et con
uenerit ad uxorem. post ea

quae contigerit marito mor
tuo ut ipsa mulier ad alium
maritum debeat ambulare
ā ad parentes reuerti. ā ad cur
tem regis. tunc heredes mari
ti prioris accipiant medietatem
tem: de meta sicut supra con
titutum ē ipsa per manos i
mili modo retradatur sicut
priori marito tradita fuit
nam aliter sine traditione
nullarerum dicimus. subsis
tere firmitatem ....

Exxxvii E exenio nuptiali

si quando pater filiā
suam ā frater sorurem alii
ad uxorem tradedirit et ali
qui examicis accepto exenio
ipsius mulieris. aliquid dedi
rit in ipsius sit potestatē

acht Stücke

quimundium de eam fecit,
quod maritus, si Lau nigild
quisitum fuerit ipse debe
soluere . . .

(188) VIII De incestas et inlece

tas nuptias nullilecia tno
uercam suam i matrinia
ui fuit uxorp neque
riuignam ē filia stra
eque cognata ui fuit
fratris uxorem ducere et si
ipsa consenserit uir qui eam
ducit conp proculpa in curte
regis sold centum et mox
separentur constrictus a
rege et ipsa mulier habeat
medietatem de omnis res. su
as. et medietatem ammit
tat et curtis regis suscipiat
eo quo inlecitas consensit

Lebrare hac poen
steneant et mox ut dictu
est separe ntur ..

(149) III Si uir mulierem uiolen
fic erit et in ui tam eam tul
rit uxore sit cul pabiles
sold medietatem reg
et m temparentibus
mulierise si parentes n
ueriti si noni ngent
sold ad curtem regese xegan
tur et mulier ipsa licen tiā
habeat cum omnes res suas
proprias quae e lege ꝑ tene
unt e legendum sequi mundi
um eius debeat habere uult
ad patrem si habuerit uult
ad fratrem uel barban ē uult
ad manum regiā in ipsi us sit
potestate ubi sibi ips elegerit

Desunt leges CXC–CXCI

(192) conp pro culpa id ē anagrip
sol̄d uiginti et si non conuene
rit ut eam habeat uxorem conp
sol̄d ientum medietatem
regi et medietatem ad quem
mundius de ipsa ꝑtenuerit
et si parentes neglexerint
ā noluerint in ipsa dare uindic
ta. tunc liceat gastaldium re
gis ā sculda his ipsam ad manu
regis tollere et iudicare de ip
sa quod regi placuerit . . .

CXCIII De sponsata alterius si
quis puellam ā uiduam alteri
us sponsatam illa tamen con
sentiente tulerit uxorem
conp parentibus mulieri uel
ad quem mundius de ea ꝑtenu
erit anagrift sol̄d uiginti
propter faida. alius uiginti.

et mundium eius qualiter ste
terit faciat spunsum autem
cuius spunsa fuit omnia quae in
meta dictum fuit quando eam
spunsauit in dublum ei conpona
tur a billo qui ei despunsata sua
talem fecit et postea spunsus
post accepta dubli conpositio
nis poena sed sibi contemtus
et amplius ex hac causa aduersus
fidei ussuris non requirat

CXLIIII De rapto spunsata alteri

us si quis spunsata alte
rius rapuerit sit culpabiles
parentibus puellae aut ad quē
mundius de ea ꝑtenit solꝫ nonig
medietatem regi et medieta
tem parentibus puellae id ē
patre uel fratre ā qui proximi
sunt mundium eius si conuenerit

faciat spunso autem in cuius tur
pe ā de risecu lo egit dupla me
ta con p quantum dictum ē in
diae illa quando fabola firma
ta fuerat. et amplius fideiusso
ri ā rapturi ab ipso spunso ca
lumnia non generetur sed
sit sibi contemptus in ipsa con
positionis poena.

cxiv

pater filiam suam
ā fratrem sorore ā ali
qui ex parentes puel
lam alius punsauerint
et postea cum alio extra
neo reconludium fecerint
ā fraudem consenserint cum
illo qui eam uiolenter ā ipsa
consentiente ducat uxorem
tunc ipsi parentes qui huius
conludium fraudis consense...

conp spunso qui eam habuit
spunsatam. simili poena ut su
pra in duplam eta quae tunc
dictum fuerat in diae. spunsa
liorum et postea spunsus am
plius aduersus eos ā fideius
soris calumnia non requiratur

CXCVI Si puella libera seruum ali
enum foris prouintia secuta
fuerit requirant eos pariter
dominus serui. et parentis pu
ellae. et si eos inuenerint am
bo poena iuxta lege sustineant
nam culpa ad dn̄o cuius seruus
fuerit non requiritur

CXCVII Si quis cum ancilla genti
le fornicatus fuerit conp
dn̄o eius sol̄d. uiginti

CXCVIII Si cum romana ancilla conp
sol̄d duodecem

CXCVIIII

Crimen in puell

Dinieto si quis mun
dium de puella libe
ra ā muliere potestatem
habens excepto patre. ā fra
tres. in animam ipsius puellae
ā mulieris insidiatus fuerit
ā alii inuitam ad maritum
tradere uoluerit a uolenti
bus ad eius uiolentiam facien
dam consensum praebuerit
ā consilium dederit et proua
tur ammittat mundium ipsi
us et illa potestatem habeat
de duas uias uult ad parentis
reuerti uult ad curtem regis
cum rebus suis propriis quae
ad eam ꝑ legem ꝑtenent. secun
mendare qui mundium eius
in potestate debeat habere

et si uir ille ista crimen nega
uerit liceat eum se purefica
re et mundium sicut habuit
habere si se purefica uerit ...

cc Decrimen adulterus si quis
mundium de puella libera ā
muliere habens excepto pa
tre ā fratre et crimen ei inie
cerit quod adulterassit. ad
mittat mundium ipsius et illa
potestatem habeat cum rebus
suis proprius uult ad parentis
reuerti uult ad curtem regis
se cocomendare (sic) qui mundium
eius in potestatem dēbeat ha
bere. et si uir ille hoc crimen
dixissit negauerit liceat eum
se purefica re si potuerit et
mundium ipsius habere ...

ccl Decrimen negandum

siquis mundium de puella
libera ā mulierem habens eam
y.. histrigam quod e....s
cam clamauerit excepto pa
tre ā fratres. ammittat
mundium ipsius ut supra
et illa potestatem habeat
uult ad parentes. uult ad cur
tem regis cum rebus suis
propriis se commendare
qui mundium eius debeat ha
bere et si uir ille negauerit
hoc crimine dixissit liceat
eum se pureficare. et mun
dium sicut habuit habere
si se pureficauerit..

CCII De crimen in puella quiin
alterius mundium ē. si quis
puellam ā mulierem libera
quiin alterius mundium est

fornecariam ā histrigam cla
mauerit et pulsatus penetus
manefestauerit ꝑ furorem
dixissit; tunc praueat sacra
mentum cum duodicem sacra
mentalibus suis quod ꝑ furo
rem ipso nefando crimine
dixissit nam non de certa
causa cognouissit tunc pro
ipso uanum in properium
periis sermonem quod non
conuenerat loqui cōnp' sōl'd
uigentie et amplius non ca
lumnietur nam si ꝑ seuera
uerit et dixerit si possit pro
uare tunc ꝑ campionem cau
sa ipsa id ē ꝑ pugna ad dei
iudicium causa ipsa decer
natur. et si prouatum fuerit

illa sit cui pabilis sicut in hoc
edictum legetur. et si ille qui
crimen misit probare non
potuerit. uiergildo ipsius
mulieris secundum nationem suam componere con
pellatur . . .

CCIII Si uidua in domo patris re
gressa fuerit. si pater filiam
suam aut frater sororem ad
maritum dederit et contigerit
ut ille maritus mo
riatur. et pater aut frater
mundium eius liberauerit
sicut supra constitutum est
et illa in domo patres reyres
sa fuerit et alias sorores
in casa patris inuenerit et
postea pater aut frater mor
tuos fuerit et illa remanserit

in domo cum alias sorures una
ã plures et ad facultatem pa
tris ã fratres diuidendam
uenerint cum alius paren
tes ã curtem regis tunc illa
uidua qui in domo patris ã
fratres regressa ẽ habeat
sibi in ante. morgingab. et
met fyo de fadrin. autem id ẽ
quantum de alia dona quando
ad maritum anbolauit pater
ã frater ei dedit mittat in
confusum cum alias surores
et illa alia sorures una ã plu
res tollant. una quisque in
ante a tantum quantum pro
mundio pater ã frater li
berando . . . ad parentis mari
ti defuncti dedit reliquam
patris uel fratres substantiã

aequaliter diuidant sicut
in hoc edictum legitur et
si sula remanserit in quan
tum ei per legem conpetit heres
succedat . . . .

CCIIII De occisionem mulieres

si maritus uxorem suam oc
ciderit in merentem quod
per legem non sit merita morti
conpsoLd. mille ducentus
medietatem illis parentib'
qui eam ad maritum dederunt
et mundium susciperunt
et medietatem regi. ita ut
per acturem regis distrin
gantur et poena suprascrip
ta conponatur et si filius
de ipsa muliere habuerit
habeant fili morgingab'
et fader fyo. matre suae.

ere non habuerit. reuer
tatur ipsa facultas ad paren
tes qui eam ad maritum tra
diderunt. et si parentes
non fuerunt. tunc ipsa con
positio et praedicta facul
tas ad curtem regis ꝑueniat..

CCV De muliere libera occisa

asto si quis puella ā mulierē
libera ꝑ qualibet occansio
nem occiderit cōn̄p sol̄d
mille duocentus medie
tatem parentibus ā ad quē
mundius de ipsa ꝑtenit et
medietatem regi. et si pa
rentes non habuerit tunc
ipsa conpositio in integrū
ad curtem regis ꝑueniat sic
tamen. si asto animo ideo (sic)

uolumptariae occiderit

CCVI Simulier in mortem mariti
sui consiliauerit ꝑ se ā sup
posita ꝑsona. sit in potesta
tem mariti de ea facere quod
uoluerit simul et de rebus ip
sius mulieris nam si illa ne
gauerit liceat parentibus
eam pureficare ā ꝑ sacramen
tum ā ꝑ camfionem idem (sic) ꝑ
pugna ...

CCVII Simulier maritum suum
occiderit ipsa occidatur et
res eius si filii non fuerint pa
rentes mariti habeant potes
tatem ...

CCVIII ulli muliere
subregnnos
tridictione
legis Langobardorū

uiuentem liceat in sui potes
tatem arbitrium id ē selpu
mundia uiuere nisi semp̄
sub potestatem uerorum
. curte regis debeat p̄ mane
re nec aliquid de res mobi
les ā in mobiles sine uolump
tate illius in cuius mundium
fuerit habeat potestatem do
nandi ā alienandi . . .

ccviiii De haldia uiolentiata si

quis haldiam alienam id ē qui cā
de matrem libera nata ē uiolen
tiam fecerit con p̄ sol̄d . . .

ccx De liberta aliena

si quis libertam alienam . id ē
ipsa p̄sona qui libera demis
sa est uiolentia fecerit con p
sol̄d uigenti . .

ccxi De ancilla uiolentiata

siquis ancillam alienam uio
. auerit conp. sol'd uigenti

CCXII De raptu siquis rapuerit

haldiam alienam et incurte
alterius duxerit et sequens
dominus ā parentes eius et
cui curtis fuerit antestetirit
et non permiserit uindi
ca. ā foris extra here. conp sol'd
quatragenta. medietatem
regi et medietatem cui fue
rit libera ..

CCXIII De ancilla rapta siquis ra

puerit ancillam alienam et
incurte alterius duxerit se
quens dominus. ā parentes eius
et cui curtis ē. antestetirit
et non ꝑmiserit uindicare conp
qui antestetirit sol'd uigenti
medietatem regi. et medietatem

cui ancilla fuerit . . .

CCXIIII

erit. si

alienā

et in curte regis duxerit et

ens dominus ā quicumque

ex amicis ā seruis et gastaldi

us ā actor regis antestetirit

pro haldia de suis propriis rebus

cōp̄illi cuius haldia fuerit

qua tra ginta pro ancilla

sol̄d uigenti . .

CCXV

Si quis uxorem alterius tu

lerit. si liber ā seruus u

xorem alterius tulerit eā

que sibi in coniugium so

ciauerit. ambo occidantur. si

tamen. ambo consenserint . .

CCXVI

Si quis cum uxorem sua malio

fornicantem inuenerit

SI XORE LIBE
RUM SERUUM FOR
NICANTEM INUENERIT POTESTA
TEM HABEAT EOS AMBOS OCCI
DENDI ET SI EOS OCCIDERIT NON
REQUIRANTUR ..

CCXVII E CRIMEN ADULTERII

SI QUIS A LUCRIMENDE UXO
REM SUAM CRIMEN
MISERIT QUOD CUM EAM FORNI
CATUS ..... ET HUIC CRIMEN MIT
TITUR ā ꝑ SACRAMENTUM ā ꝑ PLAM
PLONEM SE PURIFICARE ET SI EI
PROBATUM FUERIT ANIMAE SUAE
INCURRAT PERICULUM.

CCXVIII SI QUIS ā ABS

QUE CONSILIO m pa
DUXERIT UXOREM CONꝑ
UT SUPRA ANAGRIFT SOL DUCIN
TI ET PROPTER FALDA

aliusuigenti de mundium autem
qualiter conuenerit et lex ha
bet sic tamen si ambo liberesunt.

CCXVIIII De spunsata mortua si quis
puellam ā uiduam spunsatam ha
buerit et contigerit casus ut
ipsa ante moriatur quam ad pa
trem ā qui mundium eius potes
tatem habet tradata fuerit
tunc meta quae data fuerat ab illo
spunso reddatur. ei. tantum
quantum in ipsam meta dedit
nam alias res. illius sint qui mun
dium in potestatem habere ue
dentur. eo quod ante traditio
nem mortua est . . . .

CCXX Si haldius. uxorem liberā
tulerit, si haldius cuius
cumq, libera uxorem
tulerit. idē fulfrea et mundiū

de ea ficerit postea que filius
habens maritus mortuos fue
rit. si mulier in ipsa casa no lu
erit p manere et parentes eā
ad se recollegere uoluerint
reddant praetium quod pro mun
dium ipsius mulieres datum
ē. illis cuius haldius fuit. tunc
illa absque morgingab. ā ali
quid de rebus mariti reuerta
tur sibi ad parentes suos cum
rebus si aliquas de parentes ad
duxit. et si filii de ipsa muliere
fuerint et noluerint in casa
patres sedere. res paternas
demittant et mundium pro
se reddant quantum pro ma
tre eorum datum ē et uadant
sibi. ubi uoluerint liberi.

CCXXI De haldia qui seruum

tulerit. si haldia ā liberta in ca
sa aliena ad maritum intraue
et seruum tulerit. liber
tatem suam amittat. et si do
minus neclexerit. eam reple
care. ad seruitium. mortuo
tamen marito. uadat sibi una
cum filiis suis et cum omnis. res
suas quantas in tempore quan
do ad maritum intrauit secū
adduxit. nam amplius nulla
consequatur uicium suum re
putit quia seruum consensit . . .

CCXXII Si haldius haldia uxorem tule
rit. si haldius cuiuscumque haldia
ā liberta uxorem tulerit. si fili
us ex ipso. coito habuerit patri
sequantur et sint haldii quales
et pater . . .

CCXXIII Si ancilla cuiuscumque

Si ancilla cuiuscunque

in casa alterius ad maritum

transierit et seruum tulerit

nichil de ipsa casa marito mor

consequantur nisi quan

tum secum adduxit.

CCXXIIII Si seruus liberam mulierē

ā puella ausus fuerit sibi in con

iugium sociare. animae suae

incurrat periculum et illa

quae seruum fuerit consenti

ens habeant parentes potes

tatem. eam occidendi ā foris

prouincia transmittendi. et

de rebus ipsius mulieres facien

di quod uoluerint. et si paren

tes eius hoc facere distulerint

tunc liceat gastaldum regis

ā sculdhais ipsam in curtem

regis ducere et in. piselein

terancillas. statuere..

CCXXV

ANCILLA MATRIMONII

EGRATIA. SI QUIS ANCILLAM
SUAM PROPRIAM MA
TRIMUNIRE VOLU
IT. AD UXOREM. SITA LI
TAMEN DEBEAT EAM LIBERA. THIN
GARE. SIC LIBERA QUOD EUM DEMO
RA. ET LEGETIMA FACERE. ET GA
IRTHINX. TUNC INTELLEGATUR
LIBERA ET LEGETIMA UXOR. ET
FILIQUE EX EA NATI FUERINT LEGE
TIMI HEREDES PATRI. EFFICIANTUR.

CCXXVI

DE EO QUI SINE HEREDE MOR
TUUS FUERIT ET RES IPSIUS. AD CUR
TEM REGES PUENERINT NEC DO
NATUM PRAESTITIT. QUICUMQUE
IPSIUS MORTUE DEDIT ANT PRASTETIT
NON HABEAT PONTEFICUM. REQUE
RENDI QUIA POSTQUAM AD MANURE
GIA PUENIT TERMINUM POSUIT

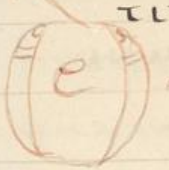

et sine debetum ā aliquam repe
titionem cecidit.

CCXXVII

C

MANUMISSIONIB'SI

quis seruum suum pro
prium ā ancillam suam liberos
dimettere uoluerit sit licen
tia qualiter ei placuerit. nam
qui fulc free. (sic) et a se extraneum
id ē haamund. facere uolue
rit. sic debit facere. tradat
eum prius in manu alteri homi
nes liberi. et ꝑ gairthinx. in
ipsum confirmit. et ille secon
dus tradat in tertium. in eo
dem modo et tertius tradat
in quartum. et ipse quartus
ducat in quatrubium et thin
git. in guda et gisiles et dicat

De quattuor ulas. ubi uo luerit
ambo lare liberam habeat potes
tatem. si sic factum fuerit tunc
erit haamund. et ei manit ler
ta libertas. postea nulla. repe
titionem patronus aduersus
eum ā filius eius habeant potes
tatem requirendi. et si sine he
redes legetimus. ipse quihaamund
factus ē mortuus fuerit. cur
tis regia illis succidat. nam non
patronus ā heredes patroni.

CCXXVIII Si mi liter et quilin pansidē
in uotum regis demittetur. ip
sa lege uiuat. sicut et quihaamund
factus est . . .

CCXXVIII tem quilfu lefree fecerit

et quattuor ulas ei dedirit

et haamundase. idem stra
neum non fecerit tale lege
patrunus cum ipso uuiuat tã
quam si cum fratrem ã cum
alio parente suo libero lango
bardo. idẽ. si filius ã filias le
getimas qui fuli free factus ẽ
non demiserit patrunus suc
cidat sicut supterscriptum ẽ . . .

CCXXX Idem qui haldium facere
uoluerit non illidit quat
tuor uias. haec sunt quat
tuor genera manumissi
onum. tamen necesse ẽ
propter futuri temporis
memoriam ut qualiter libe
rum ã liberam thingauerit
ipsa manumissio in cartolã
libertatis commemoretur
et si cartolam non fecerit

tamen libertas ꝑ maneat

CCXXXI

e filius liberti si liber

tus qui fuli free factus

ē filius derelinquerit. Legete

mus sint illi heredes. si filias

habeant legem suam. si natu

rales habeant et ipse legem

suam et casu faciente. sine

heredes mortuus fuerit. et

antea iudicauerit. si uiuo res

suas proprias. id ē andegauuer

ce. arigauere. secundum

legem langobardorum habeat

cui donauerit. nam quantum

de res benefacturi seu ꝑ donū

habuit. si eas non obligauit

in libertatem ab ipsum patru

num ā ad heredes eius reuer

tantur. et si aliquid in casindio

duces ā priuatorum hominum

OB

DERELINQU
LUDECAU T. PAT
CEDAT

CCXXXII

MNES LIBER
NISSUIS
LIBERTATEM MERUE
RINT LEGIBUS DOMINORUM ET
BENEFACTURIBUSSUIS. UNDE
DEBEANT SECUNDUM QUALITER
AD OMNES SUIS PROPRIUS EIS
CONCESSUM FUERIT.

CCXXXIII

EEMPTIONIB' ET UENDI
TIONIBUS. SI QUIS CUM PARAUERIT
TERRA' ID Ē. SOLUM. AD EDIFI
CANDUM Ā LASĀ. MANCIPIATA
ET QUINQUE ANNUS INTER PRAE

T

issitosten

ubiro

tandi et

n. abu st. nt

iatemptur. ni

praebeat sacramentum

secundum qualitatem paecu

niae. quod cum praetium suū

rem ipsa comparassit. nec

alteri debeat p̄ legem dimit

tere tunc liceat firmiter

possedere quod sibi conparauit

CLXXXIIII

de rem mobilem ā inmobilem

pulsauerit quod malum ordine

et possessor

negauerit. ita prospexemus
quod si per annus quinque fue
rit possessio tunc ille qui pos
sedit ā ꝑ sacramentum debe
at negare ā ꝑ pugna defendere
si potuerit..

CCXXXV Quirem. alienam asto
uindiderit, si quis rē
alienam idē. seruum ā ancil
lam seu alias res scien rem
alienam esse non suam ubicum
que transuindediritet inuen
tum ā prouatum fueritin ac
tu gild. eam restituat et si ꝑ
ignorantia uindiderit. tunc
praeueat sacramentum quod
credens suum uindidissit.
reddat caput cum notrimen
suo qualiter se scit.,,

CCXXXVI De mancipio lebroso

SIQUIS CONPARAUERIT MANCIPIUM
ET POSTEA LEBRUSUS ADEMUNDO
SUS APPARUERIT. TUNC UENDITUR
SI PUBLUS FUERIT PRAEUEAT SA
CRAMENTUM SINGULUS QUOD IN
CONSCIENTIA IPSIUS. DE IPSA IN
FIRMITATE NON FUISSET QUANDO
EUM UENDEDIT ET AMPLIUS
NON CALUMNIETUR . . .

CLXXXVII

CANCILLA CONPARATA SIQUIS
CONPARAUERIT ANCILLAM ET POS
TEA UENERIT. ALTER HOMO QUI EAM
SUAM DICAT. ESSE REUERTANT PA
RITER AD AUCTOREM TUNC AUTUR
SIUENDICARE NON POTUERIT PRAE
UEAT SACRAMENTUM QUOD CONS
CIENS. NON SIT FRAUDI NEC NULLO
CONLUDIO FACTUM SIT. REDDAT PRAE
TIUM TANTUM QUANTUM IN DIE
ILLA QUANDO EAM TRADEDIT ACCEPIT

et ancilla ipsa proprio domino
restituatur. et si ancilla ip
sa post, emture filius feci
rit. tunc ille qui eam prius uin
dedit et uindecare non potue
rit. qualiter. scit filius ipsius.
p suo dispendio. re. conparit et
proprio domino retradat qua
tinus filii matre sequantur
et si. auctur mortuus fuerit
sine heredes legetimus et
facultas ipsius auctorem ad
curtem regis ceciderit. nulla
sit repetitio. sic tamen. ut dit
sacramentum quod ipso con
parassit cuius res ad curtem
regis ceciderunt.

CCXXXVIII De caballo conparato

si quis caballum emerit et auc
turem ignorauerit et uenerit

tertius homo qui ipsum caballum
suum dicat tunc ille qui emit
sicut dixemus. auctorem non
habuerit nec scit de quo con
parassit praebeat sacramen
emptur. quia nec fursit nec
collegas furuni. nisi simplice
ter cum praetium suum conpa
rassit et insuper addat in ipsu
sacramentum si quoquotem
pore auctur e inuenerit non
negarit tunc post prastitum
sacramentum reddat caballum
et sit sibi contemtus. illi autem
qui se proprio domino dicit esse
subtalit e tulo eum tollat ut
si cognitum fuerit quod malo or
dine uindecassit et alter cer
tus auctur uinerit qui suum fice
rit ipse caballus sibi nunus ei reddatur.

sit culpabilis medietat 1
et medietatem cuius arbor 2
erit et si seruus ꝑ iuss 3
domini sui fecerit dominus cōnp 4
ut supra octugenta sol̄d 5

CCXLV Si seruus sua auctoritate 6
arborem ubi ticlatura facta ē 7
inter fines decernenda sinci 8
derit ā moriatur ā redimat 9
se quatragenta sol̄d 10

CCXLVI da in silua alteri 11
us facta si quis propter intentio 12
signa noua id ē ticlatura ā snai 13
da in silua fecerit et suam non 14
ad prouauerit cōnp sol̄d quatra 15
genta medietatem regi et me 16
dietatem cuius silua fuerit 17

CCXLVII De seruo qui snaida fecerit 18
si seruus extra iussionem domini 19
sui teclatura ā snaida in silua 20

alterius fecerit manus ei inci
datur et si cum iussione do
mini sui fecerit domino repo
tetur culpa

CCXLVIII Si quis sine iussio egis
aurum figurauerit ā mone
ta confinxerit manus ei in
cidatur.

CCXLVIIII De cartula falsa si quis car
tolam falsam scripserit ā quod li
bet membranam manus ei incidatur

CCL Si quis ꝑ murum decas ā ci
uitate sine notitia iudeci sui exi
erit foris ā intrauerit si liber
ē sit culpabiles in curte reges
sol'd uigenti si autem haldius
ā seruus fuerit sit culpabiles sol'd
decim in curtem reges et si furtū
fecerit sicut in hoc edicto le
gitur poena furti cōnp̄ . .

(258)

praefinitū 1
dnexumē 2
iintracen 3
betant 4
etsiin 5
quisille 6
mfaciens 7
nonlibe 8
sactus 9
esconti 10
mancipi 11
liummori 12
numface 13
graretunc 14
umrepo 15
neclexit 16
gentidies 17
ortuifu 18
rieritā 19
umfecirit 20

ipsequip 1

numrepo 2

satisfac 3

miliaria 4

turhab 5

sexage 6

nasup 7

CCLVIIII Defur 8

tumfec 9

fuerit 10

silequas 11

etconp 12

octuginta 13

14

CCLX Iser 15

ette 16

usque a 17

num r 18

pro 19

20

et sup genicu lum leuauerit et
non manefestauerit ā ad iudicē
non adduxerit. sibi nonum reddat

CCLXVII Si seruus dum ancillam alienam
habet uxorem furtum fecerit
et ancilla et filius seruus alie
nus notriuerit omne furtum
quod fecerit seruus cōnp nam
nihil repotetur in culpa nec
in damnositate ancillae uel
filius eius tantum ē si ancilla
ā filius simul cum patrem ad fur
tum faciendum non ambolauerit
nam si fecerint similes illi efficiantur

CCLXVIII Seruus dum in fuga ē posi
tus res aliquas cuius libet homeni
conmendauerit postea que pro
prius dominus requesiuerit. eas.
et ille qui suscipit. denegauerit
et postea inuentum fuerit pro

furtum eas reddat . .

ccLxviiii Si plures homines furtum
in unum fecerint tam
libere quam serui liceat
eos si uoluerint simul adunare
et furtum ipsum in acto gild red
dere si quis ex ipsis se deuiderit
pro se tantum legibus conpidē
ipsum furtum sibi nonum .

ccLxx Si liberā seruus uellit foris pro
uincia fugire et iudex ā quicumque
qui in finibus prouinciae resedit
eum praeserit teneat eum et
res. quas secum detulerit sal
uas faciat et mox mandet ad iu
dicem de loco unde fugire coe
pit quatinus eum recipiat et
dit pro uno fugace sol'd duo ita
ut cum rebus quas secum detu
lerit reddatur et si contigerit

nam si eum furauerit reddat
in acto gild..

CXXIII (323) De aues domesticas
si quis acceptorem
a̅ ciceno domestico alienum
intrigauerit culpabiles
sol̅d sex..

CXXIIII De apes si quis de apecla
reuas cum apes furauerit
unum aut plures con̅p̅ sol̅d duode

CXXV Si quis de arbore signato
in silua alterius apes tulerit
con̅p̅ sol̅d sex nam si signatum
non fuerit tunc quicumque
inuenerit iure naturale ha
beat sibi. excepto in gahagio
regis. et si contigerit domin
cuius silua ē sup̅uenerit tol
lat mel. et amplius culpa non
requiratur..

CCCXXVI E acceptoris si quis de
sil ua alterius accepto
res tulerit excepto gahagiũ
regis. habeat sibi. nam si domi
nus seluae superuenerit tollat
acceptores. et amplius
culpa aduersus eum non re
quirat. et hoc iubemus si quis
de gahagio regis tulerit accep
turis sit culpabiles sol̄d duodicẽ.

CCCXXVII Si quis de arbore signato in sil
ua alterius acceptures de nido
tulerit cõnp̄. sol̄d. sex . . .

CCCXXVIII De canis incetatus si quis
canis alienus clamauerit ã ince
tauerit et damnum fecerint in
hominem ã in peculium non re
potetur illi culpa cuius canis
sunt sed illi qui eos incitauit.

CCCXXVIIII De homine rabioso si

peccatis imminentibus ho
morabilosus ā demonia
cus factus fuerit et damnum
fecerit in hominem ā in pecu
liu non requiratur a here
dibus et si ipse occisus fuerit
simili modo non requiratur
tantum est ut sine culpa non
occidatur.

CCCXXX

canis ā caballus ā quis li
bet pecudis rabiosus
fac tus fuerit et damnum
fecerit in hominem
a domino et qui ipsum occide
rit non requira
tur ut supra.

CCCXXXI

De quadrupedia ⁊ in homi
nem ā in pecudi
um damnum fecerit ipse

conp̄ damnum cuius fuerit peculium

CCCXXXII Si caballus cum pede. si bo

ues cum corno. si porcus cum

dentem hominem intrigaue

rit. ā si canis morderit. excep

to ut supra si rabiosus fuerit

ipse conp̄ homicidium ā dam

num cui animales fuerit ces

sante faida in hoc capitulo

quod ē inimicitia quia muta

res fecit nam non hominis

studium . . . . . .

CCCXXXIII De caballo praestito si quis

praestitum ā conductum ca

ballum ā bouem ā canem ā quo

libet animalem habuerit et

dum in ipso beneficio

aut conductura ē

dam num fecerit non

requiratur proprio domino

sed ille qui praestitum post
se habuit. ipse homicidium ā
damnum conp..

CCCXXXIIII Si animales alienum ani
malem occiderit ā intriga
uerit idē boues bouem. aut
quislibet peculius. tunc domi
nus qui animalem suum intri
gatum inuenerit ā forsan
iam marcedum ā menuatum
iubemus ut consignit ipsum
intrigatum illi cuius ani
males eum intrigauit ut si
milem quales in illa diae fuit
quando fragiatus est recipi
at ab ipso cuius animales
hoc fecit..

CCCXXXV De cane furato si quis
canem furauerit sibi nu
num reddat..

CCCXXXVI

occi deritcanem alienum
idē cum spata ā uirga
ā quo libet arm
ma no tenendo non ei
requiratur tantum ē ut ip
sa uirga tales inueniatur es
se ut mediocris spata. nam
si post ipsum iactauerit et
eum occiderit reddat fer
quido idē similem.

CCCXXXVII Si quis canem

nocte ā in diem damnum faci
entem in casa sua inuenerit
si eum occiderit non requi
ratur et si occisus non fue
rit damnum quod fecerit
dominus reddat..

CCCXXXVIII De uacca praegnante

si quis percusserit uaccam praegnan
tem

et auortum fecirit conp tre
misse uno. et si mortua fue
rit reddat ea. qualiter. ad
praetiata fuerit simul et

CCCXXXVIIII De equa praegnante

si quis percusserit equa praeg
nante. et auortum fecirit
conp. solidum unum et si mor
tua fuerit. reddat eam.
mul et pectus (sic) ut supra

CCCXL E ancilla praegnante

si quis percusserit an
cilla grauida et auortum fe
cirit conp sold tres. si autem
ex ipsa percussura mortua fue
rit conp eam simul et quod
in utero eius mortuum est.

CCCXLI De animale excoriato si lu
pus animalem cuiuscumque
occiderit et aliqui eum nesciente

domino excoriecauerit (sic) et
caelauerit. et ꝑ proditurem
inuentum fuerit. cōnp sol̄d
duodecem..

CCCXLII Si in flumine
tuus fuerit ā ubicum
que et ab alio homine
cuius non fuit. eum
coriauerit cōnp sol̄d duodecem

CCCXLIII De caballo placato si quis
caballum alienum aurem ā
oculum excusserit ā ali
quam lesionem corporis feci
rit recipiat ipsum qui lesus
factus ē et reddat ei fer
quidoidē similem.

CCCXLIIII De caball
ballum alienum cudam cap
pellauerit idē seta
cōnp sol̄d sex...

(348) suum praeserit. et dominus
proprius. eum cognouerit
calumniaque generare uo
luerit. ita decernimus ut
praebeat sacramentum ille
qui eum tenuit quia non asto
nec alia causa facientee eum
praesisset sed crededit suus
fuisset sit exsolutus a cul
pa furti et reddat caballum
proprio domino in lesum. si
autem non praesumpserit
iura rereddat eum in ac
tu gild quia postquam cogno
uit quod suus non fuit. mox
debuit proprio domino in no
tescere nam si eum postquam
cognouit quod suus non fu
it ascenderit sit culpabi
les ut supra solid duo..

CCCXLVIIII

peculio in dam

num inuento. si quis ca
ballum alienum. ā quod libet
peculium damnum facien
tem inuenerit ipsum que in
curte inclauserit et non
uenerit certus dominus qui
cognuscat. tunc ille qui eum
in damnum inuenit ducat
eum ad iudicem qui in loco ordi
natus est. ā certe ante eccle
sia in conuento. usque quarta
et quinta uicem et
omnibus uoce praeconia
innotescat quia caballum
inuenit et si non uenerit qui
eum cognuscat. iuuemus ut
ille qui eum inuenit caballe
cit et custodiat tamquam
suum proprium. et si mortuus

fuerit signa de ipso corio con
seruet et cum uenerit certus
dominus habeat quod ei osten
dere. nam si ista neglexerit
et inuentum fuerit. si bino
num eum reddat et si ista
cautella obseruauerit sit ex
solutus a calumnia.

iccl

De peculio in damno
misso. si quis caballus
ā armenta asto animo
in messe aliena ā in pratū
uel in quolibet damnum mise
rit cōnp ꝑ caput solidum
excepto damnum sicut arbi
tratum fuerit et loci consue
tudo ē sic tamen. si pastur
non ausa uerit iurare quod as
to animo non misessit. si iura
uerit sit exsolutus a culpata
men damnum cōnp . .

CCCLI Si quis porcos ā ora asto
animo in damnum alterius
miserit et se non ausauerit
eduniare cōnp solido uno
excepto damno . . .

CCCLII Si quis peculio de damno ad
clausura menauerit. et ille
cuius peculius ē ei anteste
tirit cōnp solido uno excepto
damno. ut arbitratum fuerit
et si incurte perminauerit
tunc ille cuius peculius ē ro
git eum ut ei reddatur sicta
men ut dit pignus ꝑ ultimum
ualente si liquas tres ā certe
fideiussorem sub tale titu
lo ut damnum quod arbitra
tum fuerit conponatur. ā fa
bola quae inter uicinus ē et
si pignus suscipere noluerit

et una nocte peculium post se
tenuerit con p solido. uno et
si ille cuius peculius ē. tenens
duricia cordis eum liberare
dispexerit. tunc habeat ille
qui in damnum inuenit. nouē
noctis. aqua tantum eidit. et
de damnum in hoc sibi. sit con
tentus. eo quod nouem noctis
ipsum peculium tenuit. et si
ex ipso peculio aliquid mor
tuum fuerit. neglegentiae su
ae repotit qui dispignerare
neglexit..

ccclIII Si hominem. iterantem ca
ballus ā quislibet peculius se
cutus fuerit. et ille quem se
quetur. in legamen ā in clausu
ra. eum miserit. ipse eum sal
uum faciat sicut supra consti
tutum est

et uenientem proprio domino
restituat nam si sequere coe
pit. et sedeuia tornauerit nul
la sit culpa illi quem sequere
coeperat..

ccclviii

Si quis ab alio homine roga
tus fuerit caballum
ā quolibet peculium
querere. signa quae
ei dictauerit et ille forsan
qui rogatus ē caballum alie
num ā peculium per errorem
praeserit. si uenerit proprius
dominus et calumniam gene
rare uoluerit. ita perspeximus
ut ille qui per errorem
tenuit praebeat sacramentum
quia crededit ipsum esse un
de rogatus fuerat tunc red
dat caballum et amplius non

calumnietur. si eum male non
tractauerit. et si non uene-
rit proprius dominus. reddat
eum illi de quem ipsa tulit. ut
ipse iterum iuxta lege. sicut su
pra decretum ē conseruit. . .

CCCLV De porcis si in esca alterius
pauerint et inuenti fuerint
si minus sunt de decim non oc
cidatur neque unus ex ipsis.
sed ille qui eos inuenerit te
neat. unum ex ipsis. et habeat
saluum et conponatur. ei per
porco siliquas tres. nam si su
ꝑ fuerint de decim et usque
ad decim. occidatur unus me
diocris. et non requiratur ni
si si minus fuerint de decim
et occiderit reddat fer qui
do. id ē similem.

CCCLVI Si quis in pratum porcos fos
facientes unum ā plur
es occidatur unus
tantum et non requiratur.

CCCLVII De uerre. Si quis uer
rem alienum furauerit conp
sol. duodecim ipse dicitur
sonor pair qui omnis alios uer
res in grege battit et uincit
in una grege quamuis
multitudo porcorum fuerint
unus conpotetur sonor pair
nam si minor grex de trigen
ta capetum fuerint non repo
tetur. sonor pair nisi in tri
genta ā super fuerint et si
in damnum ipse sonor pair
occisus fuerit ā simile maut
meliorem ipse qui occiderit
restituat et damnum ei conponatur.

Et uuadiam et fide

iusso rem. si quis alii
uuadia' et fide iussorem de
sacramentum dederit per
omnia quod ꝑ uuadia. ei lega
uit. adimpleat. et ille qui pul
sat et ille qui pulsat; et uua
dia suscipit proximiori ssa
cramentalis qui nascendi sunt
debeat nominare tantum ē
excepto illos qui grauem ini
micitiam cum ipso qui pulsat
conmissam habet idē. si ei
plaga fecit. ā in mortem con
sensit. ā ressuas. aluthinga
uit. ipse non potit. esse sacra
mentales. quamuis proximus
sit. eo quod inimicus ā extra
neus. inuenitur. esse.

CCCLXVII Si quis aliquo pro quacumq'

causa. uuadia et fideiussorē

de sacramentum dedirit. dit.

ei spatium. usque in duodecim

noctis. ad ipsum sacramentum

dandum. et forsan prop

ter aegritudinem ā alia cau

sa superuenientem in praedic

tum constitutum non potue

rit. iurare. suspendatur cau

sa. usque. ad alias duodecim

noctis. et si nec tunc conple

uerit. et totum annum. unū

uolumptariae dilatauerit et

sacramentum non dedirit

tunc rem ipsam unde agi

tur ammittat. et ille ad qui

rat qui uuadia suscipit. et con

trario. si ille qui uuadia susci

abgeschnitten.

sacramentum. audire. et
annum totum protraxerit
post transactū. anni. spati
um nulla in posterum ha
beat facundiam. de ipsam.
rem loquendi. sed ille qui
paratus fuit sacramentū
dare firmiter possedeat.

CCCLXVIII Si post sacramentum
iudicatum. a legis. moriatur
si contegirit homeni post da
tum fideiussorem de sacra
mentum. et sacramentalis
nominatus mori. et filius
demiserit posteaque ille.
qui causam querit. pulsaue
rit. filius dicendo quia quic
quid pater ꝑ uuadia. et fide
iussorem oblegauit filicon
plere debent. tunc necesse.

ē. filius. quamuis. uirtutem.
minorem habeant. a patre. ā ꝑ
sacramentum negare quod pa
ter eorum non promisissit. ā
certe quod pater eorum. spon
dedit. adinpleant. et si ale qui
de ipsos sacramentalis mor
tuus fuerit. potestatem ha
beat. ille qui pulsat. in locum
mortui alium similem nomi
nare de proximus legetimus
ā de natus ā de gamahalos
id ē. confabulatus. et si dixe
rit qui pulsat quod sacramen
tum ruptum fuissit praebe
at sacramentum qui negat
si ausus fuerit. iurare. quia ne
q' patri. neq' ipsius sacramentus
ruptus non fuissit. postea iurit
sicut supra constitutum est . . .

CCCLXVIIII

E sacramentū ruptū

sacramentum tunc
intellegitur ruptum quando
praesentes sacrosancta. euan
gelia. ā arma. sacrata. ipse qui
pulsatur cum sacramentalis
suos coniunxerit. et non au
sauerit. iurare. ā ipse ā alequis
de sacramentales suos se sub
straxerit. tunc intellegitur
sacramentum ruptum...

CCCLXX

De eo qui prius manefes
tauerit et sacramentum pro
mittit. si pro quacumque cul
pa homo pulsatus fuerit. ab a
lio et negauerit. liceat eum se
eduniare secundum legem
et qualitatem causae. si autē
manefestauerit. se fecissit
cōnp. quod in hoc edictum

legitur. Nam nullius esset post
quam prius manifestauerit post
ea per sacramentum negare
quod non sit culpabiles post
quam ipse eas culpabiles ad
signat quia multos cognouimus
in regno nostro tales
praua opponentes intentio
nes. hactenus mouerunt prae
sentem corrigere legem et
ad meliorem statum reuocare.

CCCLXXXI De debitum patris mortui

si quis post mortem patris filium
de debitum appellauerit
quod pater debetur fuisset et
filius negauerit. ita decer
nimus ut praebeat filius sa
cramentum secundum quali
tatem pecuniae unde pul
satur quod pater ipsius et

debiturnonf
defendit.sip
CCCLXXII Sialequain
etdebitorem.
suremsurrex
etdixeritcred
taleprae texto
pi.etfideiusso
nonē causa
sacramentum
sidebitursing
at.ā adeuang
quiaintalecap
dia.dedinecfid
CCCLXXIII Deuuarega
regangquide
inregninostr
nerint.seque
testatisnostr
rintleg

tnisialiā legē
ostrammeruerint
mushabuerint
mexistant. sicut
dorumsifilius
onhabuerint. non
stasabsqueiussio
essuasciuicumq;
quolibettitolo
nare. . . . .
(374) mfionibusnullus
praesumatquan
docontraalium
squodadmalefi
sup̄sehabere. nec
miles.res. nisi
asuaquaeconue
pitiofueritquod
habeatinquira
uentesuper

eum fuerit. euellantur. et iac
tentur. et post ista inquisitio
nem. tendat. manu. ipse camfio
in mano parentes. ā con liber
tis ui. ante iudice. satisfaciens
dicat. quod nullam talem. rem
quod ad maleficias. ꝑtenit su
ꝑ se habeat. tunc. uadat. ad
certamen . . .

cccl xxu

causas regales om
nis uiro regales cau
sas. quae ad manū regis
ꝑteneunt. unde conpositio
expectatur. ā culpa quere
tur. dupliceter. secundum
antiquam consuitudinem con
punantur. excepto mundium
de liberas. ā. mordh. ā alias
quae similes sunt. unde
noning. soledi. iudicantur.

quas in suum uegorem consti
tuimus ꝑ manere. reliquas. om
ut supra edixemus in duplum
exegantur,,

ccclxxvi Si seruus regis mordh fe
cirit. ita decerni
mus. ut conponatur
ipsa ꝑsona. sicut ad praetia
tus fuerit. et seruus. ipse su
ꝑ fossa ipsius mortui ad pen
datur. ut in eum uindicta detur
et sit. causa. supita. . . .

ccclxxvii De alias uero causis unde
liberi. et serui. aliorum homi
num dcccnuning. sol'd. fiunt
culpabiles. idē. de muliere li
bera. si. uiam. antestetirit. ā.
iniuriam fecirit. seu de greges
equarum ā porcorum pignera
tus. uel. reliquas quae similes sunt

Baden-Württemberg
BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK